

27 stycznia - Dzień Pamięci o Ofiarach Holocaustu

W 2005 r. Zgromadzenie Ogólne ONZ ustanowiło 27 stycznia Międzynarodowym Dniem Pamięci o Ofiarach Holocaustu. 27 stycznia 1945 r. jest dniem symbolicznym – to właśnie wtedy 100. Lwowska Dywizja Piechoty pod dowództwem generała majora Fiodora Krasawina wyzwoliła obóz koncentracyjny Auschwitz–Birkenau.

W czasie drugiej wojny światowej śmierć z rąk Niemców poniosło około 18 milionów ludzi, z czego około 11 milionów – na terenie Polski. Ponad 6 milionów zamordowanych to osoby narodowości żydowskiej – niemal wyłącznie cywile, zamordowani w obozach zagłady. Rezolucja wydana przez ONZ z okazji Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holocaustu nie tylko oddaje cześć pomordowanym, jest również apelem o przeciwdziałanie „jakimkolwiek formom negacji Holocaustu”. Jej cel to zwrócenie uwagi na potrzebę edukacji i pamięci – po to, by zapobiec takim wydarzeniom w przyszłości.

Fot. David Bayard

Holocaust uznaje się często za wydarzenie bez precedensu, zło absolutne. Niektórzy dzielą wręcz historię na tę przed Holocaustem i po nim.

Od przejścia władzy w 1933 r. naziści systematycznie ograniczali prawa Żydów na terenie Niemiec. W 1935 r. wprowadzono tzw. Norymberskie Ustawy Rasowe, na mocy których Żydów niemieckich pozbawiono obywatelstwa w Rzeszy Niemieckiej, a co za tym idzie możliwości pełnienia urzędów państwowych i funkcji wojskowych. Rzesza nie gwarantowała im odtąd ani ochrony prawnej, ani prawa własności, zabroniono zawierania małżeństw mieszanych oraz stosunków intymnych między Aryjczykami a Żydami jako „hańbiących rasę aryjską”. Warto zauważyć, że o przynależności do rasy nie decydowało wyznanie, kultura czy poziom asymilacji – każdy, kto posiadał wśród przodków od trzech pokoleń choć jedną osobę, która nie mogła poświadczyć wielopokoleniowych „aryjskich” korzeni, uznawany był za genetycznego Żyda lub mieszzańca. Od 1938 roku Żydzi wyjeżdżający z Niemiec nie mogli wywieźć ze sobą żadnego majątku, od tego samego roku oficjalnie wprowadzony został zakaz edukacji dla Żydów w niemieckich szkołach, choć edukację z podziałem rasowym wprowadzono już wcześniej. Ludność żydowską zaczyna obowiązywać godzina policyjna, obowiązkowe przekwaterowanie, zakaz wstępu do teatrów, kin, publicznych parków, obiektów sportowych i schronów przeciwlotniczych, dokumenty zostają oznakowane literą „J”.

Po wybuchu II wojny światowej naziści zaczynają dążyć do „ostatecznego rozwiązania kwestii żydowskiej” w całej Europie – jak wyraził się jeden z największych hitlerowskich zbrodniarzy Heinrich Himmler. Ludność żydowska jest deportowana do gett na wschodzie Europy, a następnie przewożona bydlęcymi wagonami do obozów koncentracyjnych, gdzie kobiety, mężczyźni i dzieci są bestialsko mordowani w komorach gazowych, a ich ciała palone w piecach kremacyjnych dla zatarcia śladów zbrodni. Efektem tych działań miało być wymordowanie w Europie całego narodu żydowskiego.

Miejsca pamięci o Holokauście w Polsce

Jednym z pierwszych miejsc pamięci o Zagładzie jest utworzone już w 1947 r. **Państwowe Muzeum Auschwitz–Birkenau w Oświęcimiu** (powstałe na terenie dawnego obozu). W zakresie działań Muzeum leży – obok edukacji – konserwacja byłego obozu. Obóz ten jako jedyny został wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO.

W Łodzi w 2010 r. powołano **Centrum Dialogu im. Marka Edelmana**, instytucję, która zajmuje się podtrzymywaniem pamięci o jednej z kultur tworzących przedwojenną Łódź. Warto zaznaczyć, że Centrum położone jest na terenie dawnego Litzmannstadt Getto, największego i najdłużej istniejącego w czasie II wojny światowej getta na terenie Europy.

W październiku 2014 r. została otwarta wystawa stała **Muzeum Historii Żydów Polskich „Polin”**. Choć muzeum powołano w 2005 r., jego siedziba została oddana do użytku dopiero na początku 2013 r. Mieści się w Warszawie, na Muranowie i jest to pierwszy całościowy pomysł pokazania tysiącletniej kultury Żydów w Polsce.

Podejmij wyzwanie:

Nie zwrócimy życia ludności żydowskiej, która została zamordowana w straszliwy sposób w czasie II wojny światowej. Na co dzień ważne jest jednak, żebyśmy pamiętali, jak ważna była dla Polski kultura żydowska – pamiętając, przywołujesz do życia świat, którego dziś już nie ma!

Odwiedź z okazji **27 stycznia** jedno z miejsc pamięci o kulturze żydowskiej i dowiedz się o niej, jak najwięcej. Możesz wirtualnie zwiedzić, np. Centrum Dialogu im. M. Edelmana w Łodzi, Starą Synagogę w Krakowie, Muzeum Historii Żydów Polskich „Polin” w Warszawie, Synagogę Chewra Nosim w Lublinie czy Muzeum Sztuki Cmentarnej (Stary Cmentarz Żydowski we Wrocławiu).

Jeśli mieszkasz w małym mieście lub na wsi, zastanów się, czy i w Twojej okolicy nie mieszkali kiedyś Żydzi, dowiedz się, jak żyli, skorzystaj w tym celu z informacji dostępnych w Internecie.

<https://www.polin.pl/pl/27-stycznia>

<https://www.ekokalendarz.pl/kategoria/swieta/dzien-pamieci-o-ofiarach-holocaustu/>

<https://www.centrumdialogu.com/kalendarz>

